№ 32 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 20

1890

ՏԱՍՆ ԵՒ ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

№ 32 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 20

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարուայն 6 ռուբ. Առանձին համարները 7 կոպէկ.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն: Тифлисъ. Редакція «Мшакъ». կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիւրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքային կրեդիտական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Սինոդի պաշտօնական բացատրութիւնը. Ժողովրդական ընթերցանութեան գրքեր. Նամակ Հին-Դբիմից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Գեներալ Կապրիվի. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ. — ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲՕՐՍԱ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Մի առաջարկութեան առիթով.

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԿՐԵԴԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ

Կիրակի, մարտի 18-ին կայացաւ Թիֆլիսի Դումայի դահլիճում Թիֆլիսի „Կրեդիտական ընկերութեան" ընդհանուր ժողովը:

Ժողովը բացվեց ժամը $10^1/_2$-ին: Ընդհանուր ժողովի նախագահ ընտրվեց Դաւիթ Ղորղանեան:

Ընկերութեան փոխառուների իրաւատուները թւով մօտ 45 հոգի էին դահլիճում, բացի սրանից կային բազմաթիւ կողմնակի ունկնդիրներ թէ դահլիճում և թէ գալերեայում, նմանապէս ներկայ էին տեղական ամբողջ մամուլի ներկայացուցիչները, առանձին սեղանի մօտ նստած:

Իրաւատուներից առաջինը խօսք խնդրեց Ալէքսանդր Մատինով և մի երկար ճառի մէջ յայտնեց այն միտքը, թէ նախ քան դիմել հերթական հարցերի քննութեան, պէտք է քննել այն հարցը, որը պարունակվում է քննվելի առարկաների 6-որդ կէտում՝ որքան իրաւունք ունէր ընկերութեան վերատեսող մասնաժողովը հեռացնել իշխան Կօնստանտին Բէհբութեանին թէ մասնաժողովի նախագահի պաշտօնից, և թէ ընկերութեան անդամութիւնից: Երկար վիճաբանութիւններից և սատանութիւններից յետոյ, որոնց ժամանակ Մատինով դուրս եկաւ ժողովից, վերջապէս վճռվեց սկսել հարցերի քննութիւնը 6-որդ կէտից:

Վերատեսող մասնաժողովի նախագահ բժշկապետ Բօտինեանց կարդաց վերատեսող մասնաժողովի զեկուցումը այդ հարցի մասին, ապա ընկերութեան դիրեկտոր Գարսօեվ մօտ երկու ժամ խօսեց, ծանօթացնելով իրաւատուներին դօկումէնտների հիման վրա, ընկերութեան այժմեան դրութեան հետ, բացատրելով վարչութեան յարաբերութիւնը դէպի իշխան Բէհբութեան և թւանշանների հիման վրա ցոյց տալով թէ այն ժամանակ, 1888 թւին, երբ Բէհբութեան ֆինանսների մինիստրին ուղղված իր զեկուցումներում գովաբանում էր Թիֆլիսի „Կրեդիտական ընկերութեան" դրութիւնը, պնդելով որ այդ ընկերութիւնը ամբողջ կայսրութեան մէջ միակ օրինակելի կրեդիտական հաստատութիւն է՝ իր խնայողական սիստեմայի և իր վարչութեան բարեխղճութեան կողմից,—այն ժամանակ, 1888 թւին, ընկերութիւնը ամենեւին այնպիսի լաւ դրութեան մէջ չէր, ինչպէս այժմ. այն ժամանակ ընկերութիւնը և աւելի պարտքեր ունէր և աւելի պակաս եկամուտներ. հինգ տարվայ ընթացքում ընկերութիւնը փոքր առ փոքր հանգցրեց մօտ 100 հազար կապիտալական պարտք և հիմա, եթէ նոյն ձևով կը շարունակէ փոքր առ փոքր հանգցնել իր պարտքերը, որոնք դարձեալ հասնում են 100 հազար ռուբլի, ամենեւին կարիք չը կայ 100 հազարի փոխառութիւն անել, քանի որ այն ժամանակ ընկերութեան տարեկան ծախսերի վրա դարձեալ կաւելանայ 6,000 ռուբլի տարեկան տոկոսների վճարը:

Զեկուցումից յետոյ ընկերութեան մի քանի իրաւատուներ, ի միջի այլոց Գէորգ Եւանգուլով, Գաբրիէլ Սունդուկեանց և վերատեսող մասնաժողովի անդամ Աբգար Յովհաննիսեան՝ պահանջում էին մի կողմից որ ընտրվի մի մասնաժողով, որը կը քննի ընկերութեան բոլոր գործերը, իսկ միւս կողմից պնդում էին որ իշխան Բէհբութեանին հեռացնելը ընկերութեան անդամութիւնից՝ ընդհանուր ժողովի գործն էր և ոչ թէ ընկերութեան վարչութեան կամ վերատեսող մասնաժողովի գործը: Պարոնները, գլխաւորապէս Գէորգ Եւանգուլով, այն միտքն էին յայտնում թէ վերատեսող մասնաժողովի նախագահի, կամ նոյն մասնաժողովի անդամի պաշտօնից զրկել, վերջապէս իշխ. Բէհբութեանին տուած հաւատարմաթուղթը յետ պահանջել,—ընկերութեան վարչութիւնը և վերատեսող մասնաժողովը կատարեալ իրաւունք ունէին, բայց Բէհբութեանին ընկերութեան անդամութիւնից հեռացնել, նոյն իսկ եթէ նա օրինական չէնքը կորցրած լինէր, նրանք իրաւունք չունէին: Հարցը քուէարկութեան առաջարկվեց և գաղտնի քուէարկութեամբ, քուէներով՝ ժողովը, 36 ձայներով ընդդէմ 7 ձայնի վճռեց վաւերացնել և օրինաւոր համարել վարչութեան կարգադրութիւնը իշխան Բէհբութեանին ընկերութեան անդամութիւնից հեռացնելու մասին:

Ապա առաջարկվեց հրաւիրել իշխան Բէհբութեանին և նրա ներկայութեամբ քննել այն բոլոր կէտերը, որոնց հիման վրա փոխադարձապէս մեղադրանքներ են բարձվում Բէհբութեանի կողմից ընկերութեան դէմ և ընկերութեան վարչութեան ու վերատեսող մասնաժողովի կողմից՝ Բէհբութեանի դէմ: Ժողովի անդամները այս անգամ ոչ գաղտնի քուէարկութեամբ, այլ վերկենալով՝ որոշեցին չը հրաւիրել Բէհբութեանին: Նմանապէս վերկենալով մերժեցին և միւս առաջարկութիւնը, այն է առանձին մասնաժողով կազմել ընկերութեան գործերը քննելու համար:

Ապա ժողովը անցեալ տարվայ հաշիւը և այս տարվայ նախահաշիւը հաստատելուց, և վերատեսող մասնաժողովի ու վերաքննող յանձնաժողովի զեկուցումները լսելուց յետոյ, ձեռնամուխ եղաւ ընկերութեան պաշտօնատար անձանց ընտրութիւններին: Գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրվեց ընկերութեան վարչութեան նախագահ՝ իշխան Նապոլէօն Ամատունի (36 ձայներով ընդդէմ 2 ձայնի), վերատեսող մասնաժողովի անդամներ՝ Յ. Գուրգենբէգով, Յ. Չիթախով և Ն. Ենիկօլօպով: Ապա ընտրվեց դիրեկտորի կանդիդատ Լ. Աֆեանց և վերջապէս ընտրվեցան պ.պ. Խ. Առվանով, Ս. Ենիկօլօպով և Յ. Դիդէբուլիձէ վերաքննող յանձնաժողովի անդամներ:

Ժողովը փակվեց մօտ 4 ժամին կէսօրից յետոյ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՆՕԴԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Յայտնի է զուցէ ոմանց, որ Գանձակի հայոց երկսեռ դպրոցները փակված են, ուսուցչական խումբը արձակված, և հոգաբարձութիւնը լուծված: Այդ մասին Էջմիածնի սինօդը հրատարակել է հետեւեալ պաշտօնական բացատրութիւնը «Արարատի» մարտի տետրակում:

«Ուսումնարանական մասն Սինօդի Սրբոյ Էջմիածնի՝ ըստ բարձու հրամանի Նորին Սրբութեան՝ Վեհափառ Հայրապետի Ազգիս՝ ուշի ուշով զննեալ զգործ քննութեան՝ արարելոյն ի բարեկրօն Գևոնդ աւագ քահանայէ Խարագեանց, որ վասն խռովութեան և վրդովման ժողովրդեան յերեսաց անխոհեմութեանց ուսուցչաց և ուսուցչուհեաց եկեղեցական—ծխական ուսումնարանաց Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն Հայոց Գանձակայ, գտեալ է նախ՝ զի աւագ ուսուցիչն տղայոց ուսումնարանի՝ Ներսէս Դաւթեանց թոյլատրեալ է ուսուցչաց և ուսուցչուհեաց անպատշաճ և թիւր բացատրութեամբ ինչ ինչ բանից պղտորել զանմեղ միտս աշակերտելոց, ի մանկավարժական ժողովս կուսակցական ոգւով ղեկավարեալ, պաշտպանեալ է զթիւր, զանհեթեթ և միանգամայն վնասակար կարծիս՝ հակառակս ուղղութեանց ուսումնարանաց մերոց և յանդգնեալ է տալ ի ձեռս աշակերտելոց յընթերցումն գրգռիչ և չարամիտ գրքոյկս: Երկրորդ՝ զի Տիկին Ումիկեան Դաւթեանց մասնակցեալ է բաժանման վերոյիշեալ գրքուկաց և տեղի տուեալ է կասկածանաց զինքնէ՝ իբրև զարհամարհողէ պահեցողութեան և զուրացողէ գոյութեան հրեշտակաց և մարդկային հոգւոց: Երկրորդ՝ զի Լևոն Թադէոսեանց տուեալ է աշակերտուհեաց զանտեղի և զանվայելուչ բացատրութիւնս զտարրական սկզբանց պահպանութեան ազգայնութեան և զգոյութենէ չար հրեշտակաց (սատանայի): Չորրորդ՝ զի Յովհաննէսն Խաչումեան փոխանակ՝ ըստ իւրումն կրօնուսուցչական վսեմ պաշտաման՝ սիրով և քաղցրութեամբ խաղաղելոյ զյուզմունսն՝ յարուցեալս ի պաշտօնակիցս իւր, ընդհակառակն կուսակցական ոգւով վերաբերեալ յայնս, տեղի տուեալ է առաւել ևս սաստկանալոյ և ընդարձակելոյ և Հինգերորդ՝ զի Հոգաբարձուք և Գերապատիւ փոխանորդն տեղւոյն անկարողք և անփոյթ գտեալ են ազդել ի վերայ ուսուցչաց և ուսուցչուհեաց, որով և խաղաղել զխռովութիւնս նոցա և ժողովրդեան:

Վասնորոյ Ուսումնարանական Մասն Սինօդի պատուիրեալ է Նորին Սրբազնութեան վիճակաւոր Առաջնորդին թեմին Հայոց Վրաստանի և Իմերէթի նախ՝ այժմէն իսկ արձակել զՀոգաբարձուս՝ ի հոգաբարձական և զամենայն ուսուցիչս՝ յուսուցչական պաշտամանց իւրեանց, դադարեցուցանել զպաշտամանդութիւնս յուսումնարանի՝ յանձնելու նոցա և զամենատեսակ հաշիւս հոգաբարձուաց յանձնել երեցփոխանի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ տեղւոյն: Երկրորդ՝ զուսուցիչն՝ զՆերսէսն Դաւթեան, զՏիկինն Ումիկեան Դաւթեանց և զԼևոն Թադէոսեանց զրկել ընդ միշտ յուսուցչական իրաւանց յամենայն եկեղեցական—ծխական ուսումնարանս մեր: Երկրորդ՝ Յովհաննու Խաչումեան տանել զգրաւոր խիստ յանդիմանութիւն, պատուիրելով նմա ի բաց կալ յանխաղաղասէր ընթացիցն ի դաստիարակչական և յուսուցչական ասպարիզի իւրում: Չորրորդ՝ զռոճիկս Դաւթեանցի, Ումիկեան Տիկնոջ և Թադէոսեանցի կարձել ի 1-էն յառաջակայ մարտի, Խաչումեանցին վճարել զկէս մասն ռոճկի իւրոյ ց1-ն յառաջագայ յունիսի, իսկ միւսոց վճարել զամբողջ ռոճիկս իւրեանց միմիայն վասն յառաջագայ մարտ, ապրիլ և մայիս ամսոց. և Հինգերորդ՝ զԳերապատիւ փոխանորդն տեղւոյն առանձին գրութեամբ հրաւիրել ի զգուշութիւն և յարթուն հսկողութիւն ի վերայ բարոյական և կրօնական ուղղութեանց ինքեան յանձնեալ ուսումնարանաց»:

Սինօդի այդ կարգադրութեանը «Արարատի» մէջ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԻ ԶԵՌՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Պ. Յովհաննէս Սաղաթելեանն առաջարկել է Բագրեւանդի առաջնորդ և Ս. Յովհաննու վանքի վանահայր վեր. Յովհաննէս եպիսկոպոսին, որ իր (Սաղաթելեանի) և մի քանի բարեմիտ անձանց դրամական նպաստով անտառ տնկվի և զարգացնվի նոյն վանքի շրջակայ վանքապատկան հողերի վրա: Այդ մտադրութիւնը առաջացել է նրանից, որ յիշեալ պարոնները հաստատապէս համոզվել են, որ Յ. եպիսկոպոսը դրականապէս ձեռնարկել է յիշեալ վանքի բարոյական և տնտեսական, մինչև այժմ անկեալ, վիճակը բարձրացնել: Միանգամայն համակրելով այդ օգտաւէտ նպատակին, աւելորդ չենք համարում մի քանի խօսք ասել այդ մասին:

Ամբողջ Բագրեւանդ գաւառը այնպէս զուրկ է փայտ ասած բանից, որ այդ երկրի հայ և քիւրդ ժողովուրդը իրանց գետնափոր բները ծածկելու համար ստիպված են 20—24 օրվայ հեռու ճանապարհից փայտ բերել. բայց որովհետև հաղորդակցութեան կանոնաւոր ճանապարհներ բոլորովին բացակայ են, ուստի ստիպվում են բոլորովին բարակ փայտեր բերել, որոնց երկուսը մէկ եզ հազիւ կարող է տեղափոխել սարերով ու ձորերով 10 և երբեմն 15 օրում: Պարզ է ուրեմն, որ եթէ հնար լինի մի անտառ տնկել, մի քանի հազար ծառերում՝ 10 կամ 12 տարուց յետոյ վանքը հիմնաւոր եկամտի աղբիւր կունենայ: Երևակայիր, ընթերցող, որ բագրեւանդցին շատ անգամ ստիպված է լինում 10 ր. ծախսել, անցագիր ստանալ, որ կարողանայ անցնել դրացի Սուրմալուի գաւառը, 2—3 հատ 30 կոպէկանոց ուռէ բահի կոթեր գնելու համար: Ուրեմն անտառը շատ օգտակար կը լինի և որքան կարելի է օր առաջ պէտք է սկսել: Բայց այժմ կայ մի աւելի կենսական խնդիր, որի վրա ամենալուրջ ուշադրութիւն պէտք է դարձնել:

Բագրեւանդի վիճակին ունի ընդամենը 34 հայաբնակ գիւղեր: Արևմտեան մասում հայերը բաւական խիտ են բնակված, իսկ արևելեան մասում՝ որտեղ գտնվում է և վանքը, Նպատ լեռան ստորոտին, անմիջապէս Եփրատ գետի՝ Արածանի ճիւղի ափին, շրջապատված է ընդամենը 5 հայաբնակ գիւղերով, որոնք բաղկացած են 15-ից մինչև 20 տուն հայերից: Այդ գիւղերն էլ շրջապատված են, թէպէտ փոքր ինչ հեռու, բայց բազմաթիւ վրանաբնակ քիւրդերով: Այդ 5 հայաբնակ գիւղերի հողերին կից են ահագին տարածութիւն արքունապատկան ամայի հողեր, որոնք տաճկաց կառավարութեան կարգադրութեամբ աճուրդով ծախվել են. և որովհետև այժմ ոչ վանքը և ոչ վերոյիշեալ 8 հայաբնակ գիւղացիները կարող են գնել այդ նշանաւոր հողերը իրանց սուղ նիւթականով, ուստի դրանք կանցնեն վրանաբնակ քիւրդ էլաթների կամ ցեղապետների տիրապետութեան տակ: Դրանից կառաջանայ այն, որ վերոյիշեալ 5 հայաբնակ գիւղացիները կը չքանան, ինչպէս տեսել ենք օրինակով, անկարող լինելով տանել յափշտակող և կողոպտող դրացի քրդերի ճնշումները: Վանքի միաբանութիւնը այժմ հազիւ կարողանում է իր գլուխը և գոյքը պահպանել անպատկառ, անաշխատ քիւրդ դրացիներից, որոնք դեռ ևս բաւական հեռու են բնակված, իսկ այդ պահպանութիւնը վերոյիշեալ 5 հայաբնակ գիւղերի շնորհիւն է: Եթէ ճնշվեն ու ցրվեն այդ խղճուկ գիւղերը, անհնարին կը լինի այլ ևս միաբանութեան գոյութիւնը: Առնուհետև առանց երկբայելու կարելի է ասել, որ մնացած 4—5 վարդապետները ու ծերունի եպիսկոպոսը պէտք է թողնեն վանքը և հեռանան, որից յետոյ կը կործանվի մեր հնադարեան այն նշանաւոր կոթողը, որը կանգնած է ի յիշատակ հայերիս ամենանշանաւոր բարոյական մեծ յեղափոխութեան—քրիստոնէութիւնը ընդունելու համար. կը կործանվի մի վանք, որը 1589 տարի անխախտ կանգնած է մնացել:

Ասածներիցս—վերոյիշեալ փաստերից յետոյ հասկանալի է, որ կենսական խնդիրը լուծելու համար պէտք է այդ արքունի հողերը գնել և մի կերպ վանքին յատկացնել, որով մի անգամ ընդ միշտ վանքը ապահոված կը լինի և ընդարձակ ու յարմար տարածութիւն կունենայ անտառ գցելու համար:

Ս. Յովհաննու վանքը այժմ ևս բաւական հողեր ունի, որոնց մի փոքրիկ մասը ընկած է Արածանի գետի ափին և յարմար է անտառ գցելու, իսկ միւս ընդարձակ մասը գտնվում է Գայլատոյ լճի հարաւային լեռներում: Լեռնային մասը միանգամայն քիւրդերի վրանատեղիներին մօտ լինելով, օգուտ չէ տալիս վանքին.—քաղած խոտը յափշտակում, ուտեցնում են, կամ այրում են, արօտատեղիները սրածացնում են, իսկ ցանքս անել այդ մասում բոլորովին անհնար է, որովհետև գիշատիչ քիւրդերը վանքականը կամ հայկականը իրանց հալալ են համարում. հետևապէս այնտեղ դժուար է և անտառ բուսցնելը: Իսկ եթէ անտառ գցվի վանքի մօտ (Արածանիի ափին) գտնվող հողերի վրա, այն ժամանակ վանքը կը զրկվի

կյած է՝ «Ի գգուշութիւն» վերնագրով՝ մի շրջաբերական, որը առաջարկում ենք հասարակութեանը կարդալ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՐՔԵՐ

—

Մեր ժողովուրդը կարդալ է ուզում,—բայց գրքեր չը կան. ժողովրդին հարկաւոր է մատակարարել ընթերցանութեան գրքեր, իսկ մեր գրականութիւնը զուրկ է այդ տեսակ գրքերից.—ահա մի կարեւոր հարց, որի վրա մենք շատ անգամ ենք կանգ առել:

Այս անգամ էլ այդ հարցի վրա մասնանիշ անելու առիթը տուեց մեզ մի սիրուն գրքոյկ, որը ուղարկված է մեզ:

Գրքոյկի անունն է «Լոյս», նիւթը վերցրած է Թիւրքահայերի, յատկապէս Վանի հայերի կեանքից, և գրված է պ. Վ. Փափազեանի ձեռքով: Գեղեցիկ բովանդակութիւն ունեցող և շատ էժան, այն է 5 կոպէկ արժեցող գրքոյկը անկասկած կը տարածվի և կը կարդացվի: Գրքոյկի բովանդակութեան վրա մենք կանգ չենք առնի, բայց կը յիշենք գրքոյկին կցած պ. Ապասեանի մի կարճ առաջաբանը, որի մէջ պարունակվում են միանգամայն ճշմարիտ մտքեր: Առաջ ենք բերում յիշեալ խօսքերը ամբողջութեամբ:

«Ժողովրդական ընկերութեան գրքեր մենք շատ քիչ ունենք. իսկ է ժ ա ն ա գ ի ն՝ այսինքն գնի կողմից ամենքին մատչելի ժողովրդական գրքեր, համարեա թէ բոլորովին չունենք: Մենք քիչ ունենք նոյնպէս և մանկական լաւ գրքեր:

«Դա մեր ժամանակակից գրականութեան ամենախոշոր պակասութիւնն է. ամենախոշոր պակասութիւն ենք ասում, որովհետև մենք աներքելի ճշմարտութիւն ենք համարում այն միտքը, թէ ժ ո ղ ո վ ո ւ ր դ ը պ է տ ք է կ ա ր դ ա յ, և թէ գրականութեան պարտաւորութիւնն է ընթերցանութեան գրքեր մատակարարել այդ ժողովրդին:

«Ժողովրդական ընթերցանութիւնն ունի գեղեցիկ նպատակներ—լայնացնել ժողովրդի հասկացողութիւնների հորիզոնը, սովորեցնել ամբոխին՝ քննելու իր կեանքի բոլոր երևոյթների պատճառները, արմատախիլ անել ժողովրդի միջից այն սովորութիւնը, որով նա ամեն մի դժբաղդութիւն ընդունում է՝ իբրև ճ ա կ ա տ ա գ ր ա կ ա ն մի անխուսափելի չարիք, բանալ նրա առաջ բնութեան բոլոր գաղտնիքները, ծանօթացնել նրան բ ո ւ ս ա կ ա ն և կ ե ն դ ա ն ա կ ա ն աշխարհի հետ, հաղորդել ժողովրդին բնական գիտութիւնների տարերքը, որպէս զի նա իմանայ, թէ ինչ է այն լ ո յ ս ը, որ մարդուն կենդանութիւն է տալիս, ինչ է այն հ ո ղ ը, որ կերակրում է ամենքին, ինչ է այն օ դ ը, որ շունչ է տալիս ամեն մի արարածին. ծանօթացնել ժողովրդին օտար երկրների քաղաքակրթութեան հետ, հասկացնել թէ ինչ է ա շ խ ա տ ա ն ք ը, տարածել ժողովրդի մէջ ուղիղ հասկացողութիւններ հասարակական կեանքի մասին, տարածել ամբոխի մէջ մարդասիրական գաղափարներ, սովորեցնել ժողովրդին ոգեւորվելու բարձր գաղափարներով,—ահա այն նպատակը, որ պէտք է ունենայ ժողովրդական ընթերցանութիւնը:

«Միև նոյն ժամանակ դա ժողովրդական գրքերի մի պ ր օ գ ր ա մ է, և այդ պրօգրամը իրագործելու նպատակով՝ ժողովրդի ընթերցանութեան համար հրատարակվող մեր գրքերը պէտք է լինեն I. Վ ի պ ա կ ա ն, II. Գ ի տ ն ա կ ա ն, III. Կ ե ն ս ա գ ր ա կ ա ն և IV. Պ ա տ մ ա կ ա ն-ա շ խ ա ր հ ա գ ր ա կ ա ն:

«Եթէ այդ բովանդակութեան համապատասխանող ժողովրդական գրքերի լեզուն կը լինի պարզ ու հասկանալի, և գինն էլ ամենքին մատչելի, այն ժամանակ նրանք կը թափանցեն ժողովրդի բոլոր խաւերը, և մեծ աջողութեամբ կը ծառայեն իրանց նպատակին:»

Պարզաբանել այդ բոլորը, կարիք չը կայ: Այսքանը միայն կաւելացնենք, մեր կողմից, որ այդ պրօգրամի իրագործելը և անհրաժեշտ է, և արժանի ամենայն համակրութեան և աջակցութեան:

*

ՆԱՄԱԿ ՀԻՆ-ԴՐԻՄԻՑ

—

Մարտի 10-ին

Ամեն հայաբնակ ոչ միայն քաղաքներից, բայց և վերջին գիւղերից թղթակցութիւններ են հրատարակվում, իսկ Հին-Դրիմ քաղաքի անունը համարեա լսված չէ լրագիրների մէջ:

Ահա այս լռսսաւր դարում ոչ թէ հեռագիր, այլ հասարակ պօստ չունենք քաղաքում. մինչդեռ շատ գիւղերում հեռագիր սահմանվեց, մեր հեռագիրը Թէոդոսիայից պիտի ուղարկվի, իսկ պօստի կայարանը մեր քաղաքից հինգ վերստ հեռու է, և այսպէս կապրենք: Վերջին մի երկու տարի կայ, որ խելքը գլխին մարդիկ վերջապէս սկսած են մեր քաղաքի դրութիւնը բարւոքելու մասին մտածել: Ցոյս ունենք որ շուտ պէտք է ունենանք պօստը մեր քաղաքում:

Այս օրերս պէտք է լինի քաղաքային վարչութեան նոր անդամների ընտրութիւնը: Թէպէտ քաղաքումս կան և ռուսներ, թուրքեր, յոյներ, բայց բնակիչների գլխաւոր մասը հայերն են կազմում և մինչև այժմ քաղաքագլուխը միշտ հայ է եղած:

Հին-Դրիմից չորս վերստ հեռու, անտառի մէջ գտնվում է հռչակաւոր Ս. Խաչ-վանքը, որը հնագիտեան հիանալի յիշատակարան է, և մեր պարծանքը: Բայց անբաղդ դրութեան մէջ է վանքը: Անիի գաղթականները հիմնած են այս վանքը, և շատ խնամքով պահպանած են մեր հին նախահայրերը: Ներկայումս վանքն ունի 1200 դեսիատին անտառ, որի փայտից տարին 300—400 ռուբլի կաղնի և չում է վաճառվում, ունի երկու այգի Սուդախում, որից, եթէ խնամքով նայվի, տարին 400—700 վեդրօ գինի կը լինի, որ կարող է վաճառվել 900—1300 ռուբլի գումարի:

Անտառից ստացված վառելափայտը կը ծախվի տարին 400—600 ռուբլու: Բայց վանքի առաւել մեծ արդիւնքը իր հողերն է, Պերեկոպի գաւառում, որ տարին 4000 ռուբլիով տրված է կապալով: Սակայն վանքի կառավարութիւնն այնքան անկանոն է եղած, որ վանքը մնացած է թշուառ և այժմ Անիի աւերակներին նմանութիւն է տալիս: Հողերի 4000 ր. եկամուտը Քիշնեվի կօնսիստօրիան ամբողջութեամբ է ստանում, առանց մի կոպէկ վանքին թողնելու, անտառի և այգիների արդիւնքն էլ ամեն տարի պահանջում է նոյն կօնսիստօրիան:

Ահա երկու տարի է, որ Ս. Խաչ-վանքի վանահայր, խորէն ծ. վ. Ստեփանէն է: Պետերբուրգի քարոզչութիւնից մինչև Ս. Խաչ-վանքի վանահայրութիւնը մեծ տարածութիւն կայ, որ կարող էր յուսահատութեան մէջ ձգել ուրիշին. բայց խորէն վարդապետն այս անտառի մէջ էլ վաղուց չը տեսնված եռանդով սկսեց աշխատել: Հոգևոր իշխանութիւնը իրան վանահայր նշանակելուց քանի մի ամիս յետոյ, անճանաչ չահեր փնտռող մի քանի անձանց աշխատութիւնների շնորհով նրանից առաւ կալուածների կառավարութեան ամեն իրաւունքը և թողեց նրան միմիայն վանքական պարիսպը և տաճարը: Հայր խորէնը ամսական 50 ր. է ստանում կառավարիչներից (Հին-Դրիմ քաղաքի երեսփոխանից): Վանքի ճանապարհը շատ դժուար եղնելու էր. փայտօնով անկարելի է, իսկ ֆուրգօններ քանիցս շրջվել են: Խորէն վարդապետն ամենից առաջ ճանապարհի մասին մտածեց. օտարազգի մի բարերարուհի զատուելին Մ. Շառլ և խնդրելով նուէր ստացաւ 800 ր., 100 ր. էլ վանքի մոմավաճառութիւնից առաւ, որ իր ձեռքն է, 40 ր. Կարասու-Բազարից ստացաւ և մի հայ կապալառուի հետ պայման կապելով գեղեցիկ ճանապարհ շինեց երեք վերստ տեղ անտառի միջով, որպէսզի երանի թէ շատ քաղաքների մէջ փողոցներ լինէին, յաւիտենական յիշատակ իրան և նուիրատու տիկնոջը թողնելով: Ուխտաւորների նուէրներով ձեռք բերեց վանքի համար մի կով, մի ձի, և այլն: Վանքի մէջ էլ մի քանի նորոգութիւններ արաւ, իսկ վանքի մաքրութիւնը և մշակման ժամասացութիւնը մըխիթարում են ուխտաւորներին, որոնց բազմաթիւ լինելը այժմ ահա ինչից կարելի է տուգել. առաջ վանքում տարին 50—70 ր. մոմ հազիւ էր ծախվում, այս տարի միմիայն ամառվան ամիսներում ծախվել է 160 ռուբլու, ինչպէս լսած ենք: Վանքի եկամուտը կառավարիչ Կ. Բենքլեանցի ձեռքն է, և պէտք է ասել, որ շատ էլ լաւ բաներ չեն լսվում վանքի եկամտի կառավարութեան մասին: Կ. Բենքլեանցի կառավարութեան դէմ շատ բողոքներ գնացած են հոգևոր իշխանութեան՝ թէ այժմ հանգուցեալ առաջնորդին և թէ սինօդին: Սպասում ենք իշխանութեան տնօրինութեան: Անցեալ հոկտեմբեր ամսում ս. սինօդին թուղթ գրեցին Հին-Դրիմի երեսփոխանները և արդարութեամբ ու ճշմարտութեամբ յայտնելով Ս. Խաչ-վանքի ներկայ անմխիթար դրութիւնը ամեն կողմից, շնորհակալութիւն արտայայտեցին խորէն վարդապետի ջերմեռանդ աշխատութիւնների համար, խնդրելով որ վանքի կալուածների կառավարութիւնը, արդիւնաւոր կերպով գործ դըրվելու համար յօգուտ վանքի, յանձնվի կամ ներկայ բազմաշխատ վանահօր, ինչպէս առաջ միշտ եղած էր, երբ վանքը նոյնքան արդիւնաւոր վանահայրեր չէր ունեցած, կամ գոնէ 4—5 անձերից կազմված հոգաբարձութեանը, նախագահութեամբ վանահօր: Խնդրի մէջ գրված էր, որ եթէ մենք լռենք, Ս. Խաչի քարերն արդէն կաղաղակեն խորէն վարդապետի օգտաւէտ գործունէութեան մասին: Ուստի խնդրքի տակ ստորագրվողները խնդրում էին որ վանական գործերի գոնէ ղեկավարութիւնը հոգևորականին յանձնվի: Շատ յոյս ունենք, որ բարձր հոգևոր իշխանութիւնը պիտի յարգէ մեր օրինաւոր խնդիրը յօգուտ Ս. Խաչ-վանքի:

***

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

«Кавказъ» լրագրում կարդում ենք, որ կովկասեան կառավարչապետ, իշխան Դօնդուկօվ-Կորսակօվ Պետերբուրգից հեռագրել է իր պաշտօնակատար գեներալ Շերեմետեվին, որ Բարձրագոյն հրամանով թոյլատրված է բանալ ա զ ն ո ւ ա կ ա ն բ ա ն կ ի բաժինը Թիֆլիսում:

—

Մարտի 16-ին կայացաւ ԹԻՖԼԻՍԻ Հավլաբար թաղում կանանց քաղաքային հիւանդանոցի բացումը ի յիշատակ հանգուցեալ Ալեքսանդր II կայսրի 25-ամեայ թագաւորութեան: Հիւանդանոցի հանդիսաւոր բացման ներկայ էին՝ նահանգապետը, քաղաքագլուխը, ոստիկանապետի պաշտօնակատարը, նահանգական և քաղաքային բժիշկները և ուրիշ հրաւիրվածներ: Հիւանդանոցի շէնութիւնը պարունակում է իր մէջ 30 անկողիններ: Հիւանդանոցի բժիշկ նշանակված է սիֆիլիսական հիւանդութիւնների մասնագէտ, դօկտոր Խատամանեանց: Շէնութիւնը բաւական ընդարձակ է և յարմար. շէնութեան մէջ, բացի գլխաւոր դահլիճից, կայ մի այլ դահլիճ, որտեղ դրվելու են 5 անկողիններ. այդ սենեակներին կից գտնվում են՝ ֆելդշերուհու սենեակը, բուֆէտը և բաղնիքը: Գլխաւոր շէնութիւնից ջոկ գտնվում են՝ խոհանոցը և ծառաների համար բնակարաններ: Ընդհանրապէս ամբողջ շէնութիւնը, իր սարքով ու կարգով՝ լաւ տպաւորութիւն է անում:

—

Մարտի 18-ին, կիրակի օր, տեղի ունեցաւ մեր երաժիշտ Գենարի Կորգանովի թաղումը ԹԻՖԼԻՍԻ Խօջիվանք անուանված գերեզմանոցում: Թէև այդ օրը եղանակը շատ անախորժ էր և շատ խոնաւ ու ցուրտ քամի էր փչում, բայց այնու ամենայնիւ գերեզմանոցում հաւաքվել էր հանգուցեալի տաղանդի յարգողների ահագին բազմութիւն, հանգուցեալին վերջին հրաժեշտ բարև ասելու համար: Մօտ 20 հատ պսակներ դրվեցան հանգուցեալի գերեզմանի վրա:

—

Մարտի 17-ին, շաբաթ օր կայացաւ ԹԻՖԼԻՍԻ Թատրօնում պ. Կլօզիուսի ֆրանսիական օպերետային խմբի առաջին ներկայացումը: Խաղում էին «Բօկաչիօ» օպերետը: Հասարակութիւնը ամենից շատ հաւանեց տիկին Պակարին, որը համ վերին աստիճանի գեղեցիկ ու շնորհալի է, համ էլ շատ զուրեկան և նոյն իսկ ընդարձակ ձայն ունի: Խմբի անսամբլը շատ լաւ է: Միւս երգչուհի, օրիորդ Բրիւլ, Բէատրիչէի դերում, ցոյց տուեց, որը ունի բարձր և շատ մշակված լիրիկական սօպրանօ: Նրա երգեցողութեան դպրոցը արդէն աւե-

ներկայ միակ եկամուտից, որովհետև վանքը իր այցելող առասպելական քանակութեան հասած հիւրերին և նրանց ձիաներին կշտացնում է գլխաւորապէս այդ կտոր հողից եկած հացով, գարիով և խոտով:

Որքան ինձ ծանօթ են Բագրեւանդի դրամական դրութիւնը, հողի վարկը ու պայմանները, վստահ կերպով կարող եմ ասել, որ այն արքունի վաճառելի հողերը կարելի է գնել 4,000 ռուբլիով, որ ժամանակով կարժենան աւելի քան 50—60 հազար ռուբլի: Ուստի ով որ ցանկանում է մեր նըշանաւոր յիշատակարանը ապահով և կանգուն տեսնել, պէտք է աշխատի այն հողերի, եթէ ոչ ամբողջովին, գոնէ կէսը և աւելի յարմար կտորները վանքին գնել տալ: Բայց որովհետև այդ փոքրիկ, թէև ներկայ դրութեան համեմատ մեծ գումարը դժուար է նուիրատուութեամբ ժողովել, կամ լաւ է ասել մուրալով ժողովել, ուստի լաւ կը լինի եթէ գտնվեն այնպիսի բարեմիտ անձինք, որ վանքին պարտք տան այդ գումարը այնքան տոկոսով, որքան որ ստանում են բանկերին փող պահ տալիս: Այդպէս վարվելը շատ մխիթարական կը լինի և ինչ կարծիք, որ վանքը ոչ մի դժուարութիւն չի կրի այդ պարտքը վճարելու, քանի որ նրա իրաւունքին կը յանձնվի նշանաւոր եկամտի աղբիւր:

Մեզ յայտնի է արդէն, որ 1882 թուից սկսած մինչև այժմ ցորենի խալվարը (30 պ.) 20 ռուբլուց պակաս չէ ծախվել Ցաճկաստանում և այդ գինը դեռ երկար կը տևի, քանի որ քիւրդը կը շարունակի ոչխար պահել և Շամ, Հալէպ ու Պոլսում ծախել, իսկ ցորենը շարունակ հայերից գընել: Վանքի համար էլ դժուար չէ միայն ցորեն արդիւնաբերել:

Վանքի վարչութիւնը պէտք է երաշխաւոր լինի փող պարտք տուողներին հետևեալ պայմանով.— հողերը գնել ամենաօրինական ճանապարհով և ձեռք բերել «քոչաններ» (դօկումենտներ—ղաբալա). այդ դօկումենտների օրինաւոր պատճէնները յանձնել պարտատէրերին ի միասնութիւն: Վարչութիւնը պէտք է պարտաւորվի յիշեալ հողերը կանօնաւորապէս մշակել և ծախսը դուրս գալով, մնացած արդիւնքը վճարել պարտատէրերին այնքան ժամանակ, մինչև որ պարտքը բոլորովին լրանայ, ի բաց առնելով հողերը գնելու առաջին տարին: Վարչութիւնը պէտք է պարտաւորվի լրագրութեան միջոցով ամեն տարի հաշիւ տալ հասարակութեանը արած ծախսերի, եկամուտների և գործադրվելու մասին մանրամասն արդարացուցիչ դօկումենտներով *):

—

Մեր այս առաջարկութեան իրագործման մասին մի րոպէ անգամ չենք կասկածում և յուսով ենք շուտով իրականացած տեսնել. և միթէ դժուար իրագործելի է: Միթէ Կ. Պոլսում, Զմիւռնիայում, Կարինում, Թիֆլիսում, Բագւում և ուրիշ հայաբնակ կենտրոններում չեն գտնվի 10—20 բարեմիտ հայեր, որ բարեհաճեն, մի այդպիսի օգտաւէտ գործի համար հարիւր կամ երկհարիւրական ռուբլի պարտք տալ: Կրկնում ենք, որ մի րոպէ անգամ չենք կասկածում այս խնդրի իրագործվելու մասին, միայն թէ գործը հասկացողութեամբ կատարվի:

Եթէ հայ հասարակութիւնը պարտաւոր է համարում իրան՝ իր միջի մի սնանկացած կամ թըշուառացած անդամին օգնել, իր սովեալ եղբայրներին օգնել, միացեալ կրթական ընկերութեան օգնել, թշուառ Մանիի թշուառացած բնակիչներին օգնել, որը մասնաւոր մարդու գոհ էր՝ կարծող է պարտաւորութիւն չը զգալ լոկ փոխառութեան պայմանով օգնելու մի այդպիսի նշանաւոր հիմնարկութեան՝ որը մի ամբողջ վիճակի ժողովրդի և նոյն իսկ հեռու տեղում բնակվող հայերի բարոյական վերածնութեան միջնորդ է լինելու....

Կարելի է հերքել այն ճշմարտութիւնը, որ Բագրեւանդում գտնվող ներկայ բոլոր գրագէտներն ու աշնամները Ս. Յովհաննու վանքի սաներն են. կարելի է հերքել, որ Բագրեւանդի մի ափ հայ ժողովուրդը այն բազմաթիւ գիշատիչ քրդերի մէջ կարողացել է իր գոյութիւնը պահպանել յիշեալ վանքի հովանաւորութեան տակ, ծերունի Յովհաննէս եպիսկոպոսի՝ 34 տարի շարունակ կըրկնվող բռնութիւններին՝ բուռն կերպով դիմադրելու շնորհով. և միթէ կարելի է թոյլ տալ, որ ներկայ փոքր ի շատէ խաղաղ ժամանակում քանդվի այդ նշանաւոր վանքը, ցրվի այն ժողովուրդը, որը հազար նեղութիւններով պահպանել է իր գոյութիւնը մինչև այժմ:

—

Մտադրութիւն կայ այս տարվանից յիշեալ վանքում մի դպրոց բանալու, որը պէտք է կրօնական և երկրագործական ծրագիր ունենայ, այսինքն այնպէս, որպէս պահանջում են ներկայ ժամանակը և տեղական պայմանները, ուստի առաւել ևս ցանկալի է այդ հողերի վանքին յատկացնելը, որովհետև դրանով կապահովվի թէ դպրոցի ապագան և թէ միջոց կը տրվի դպրոցի ծրագիրը, երկրագործական բաժինն իրագործելու:

Ց. Խօջաէնիաթեան

*) Մենք վստահ ենք, որ եթէ ձեռք բերվեն այդ հողերը և կանոնաւոր մշակվեն, երկու տարվայ միջոցում կարելի է վճարել այդ 4,000 ր. պարտքը առանց դժուարանալու:

լի նմանվում է օպէրային, քան թէ օպէրէտային երգեցողութեան ոճի։ Նա աւելի երգչուհի է, քան դերասանուհի։

—

Մեզ խնդրում են յայտնել, որ Զատկից յետոյ ԹԻՖԼԻՍԻ քաղաքային թատրոնում հայ թատերասէրները կը ներկայացնեն պ. Գէորգ Չմշկեանի թատրոնական պիէսա «Վարժուհի» վերնագրով։ Պիէսայի կրկնութիւնները արդէն սկսել են։

—

Կիրակի, մարտի 18-ին, ֆրանսիական օպէրէտային խումբը տուեց իր երկրորդ ներկայացումը։ Խաղացին «Մասկոտ» օպէրէտը, որի մէջ գլխաւոր դերը խաղում էր տիկին Սանդրէ-Պակար։ Մենք գարմեալ համոզվեցանք, որ տիկինը սոպրանոյի ահագին ձայն ունի, մի և նոյն ժամանակ նրա ձայնի տարին, կենտրալտային բէգիստրը շատ գուրեկան և արտայայտիչ է։ Օպէրէտը շատ լաւ անցաւ և երգիչները անդադար վարձատրվում էին հասարակութեան ոգևորված ծափահարութիւններով։ Վատ չէ կոմիկ պ. Բոննէլի և պ. Բալանկէ բարիտոնը։ Խօրերը փոքր ինչ թոյլ են, մեր կարծիքով։

—

Պետական կալուածների մինիստրութիւնը որոշել է բանալ Վարշավայում բարձրագոյն այգեգործական դպրոց։

—

Պետերբուրգի քաղաքային վարչութեանը նորից ներկայացրած է ժողովրդական թատրոն կառուցանելու առաջարկը։ Ենթադրվում է այդ թատրոնի մէջ ժողովրդի համար ներկայացումներ տալ տօն և կիրակի օրերը, և այնպիսի ներկայացումներ, որոնք բաւականութիւն տային տարին դասակարգի ժողովրդի մտաւոր և բարոյական զարգացման գործին։

—

Կ. Պոլսից մեզ գրում են, որ Խորէն Նարպէյ արքեպիսկոպոսը, որը վերջին ժամանակներս ծանր հիւանդ էր, այժմ սկսել է լաւանալ։

—

Բագուի հայոց Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու երեսփոխ պ. Աւետիս Ղուկասեան այս անգամ ևս մի օրինակելի գաս է տուել հայոց եկեղեցիների երեսփոխներին՝ հրատարակելով իրան յանձնած եկեղեցու 1889 թւի դրամական մանրամասն հաշիւը։ Ցանկալի է, որ այդ օրինակին հետևէին մեր միւս երեսփոխները, թէև անկասկած այդ հետևողութիւնը կարող էր բաւական վնաս պատճառել շատ երեսփոխների գրպաններին....

—

Էջմիածնի պաշտօնական օրգան «Արարատը» հաղորդում է, որ այս տարի սեպտեմբերի 30-ին Էջմիածնում մեռօնի օրհնութիւն պիտի լինի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՆԵՐԱԼ ԿԱՊՐԻՎԻ

—

Գեներալ Կապրիվի, որը նշանակվել է այժմ Բիսմարկի տեղ, և որը միացնում է այս րոպէիս թէ գերմանական կանցլերի և թէ արտաքին գործերի մինիստրի պաշտօնները, մի շատ հանեստ և Գերմանիայից դուրս եւկապէս անյայտ գործիչ է։ Նա արդէն բաւական հասակով, մօտ 60 տարեկան մարդ է, զինուորական է, արդէն 1870 թւի ֆրանս-գերմանական պատերազմի ժամանակ գերմանական զօրաբաժնի մի մասի շտաբի գլխաւոր էր, ապա, պատերազմից յետոյ, մի զօրաբաժնի գլխաւոր էր, յետոյ պատերազմական մինիստրի պաշտօնակատար էր և վերջապէս 1883 թւից մինչև 1888 թիւը ծովային մինիստր էր։ Ասում են, որ ծովային մինիստր եղած ժամանակ Կապրիվի եռանդուն կերպով էր պաշտպանում բէյխստագում գերմանական ծովող նաւատորմի շահերը և առհասարակ, որպէս ծովային վարչութեան գլխաւոր՝ ցոյց տուեց արտակարգ ընդունակութիւններ։

Որպէս մարդ, գեներալ Կապրիվի համարվում է շատ խիստ, բայց և շատ արդարասէր մարդ։

Ծովային մինիստրի պաշտօնում Կապրիվի դոհ դարձաւ իր թշնամիների այլ և այլ ինտրիգաների և երբ «Ավգուստա» նաւը կործանվեց, մինիստրի թշնամիները, օգուտ քաղելով այդ դժբաղդութիւնից, այնքան մեղադրանքներ բարձեցին նրա վրա, որ Կապրիվի ստիպվեց հրաժարական տալ իր պաշտօնից։ Վերջը յայտնվեց, որ նա ամենևին մեղաւոր չէր նաւի կործանման գործում։

Ծովային մինիստրի պաշտօնից հրաժարական տալուց յետոյ, Կապրիվի կրկին նշանակվեց մի զօրաբաժնի հրամանատար, և մնում էր այդ պաշտօնի մէջ մինչև այսօր։ Եւ ահա Վիլհելմ կայսրը կանչում է նրան իր մօտ և յանձնում նրան Բիսմարկի յաջորդի, պետական կանցլերի պաշտօնը։

Վերջին հեռագիրը հաղորդել է, որ բացի սրանից Կապրիվիին յանձնված է և արտաքին գործերի մինիստրի պաշտօնը, քանի որ կոմս Բիսմարկ, (իշխան Բիսմարկի որդին) հրաժարական տուեց այդ պաշտօնից։

Իր քաղաքական համոզմունքներով գեներալ Կապրիվի պատկանում է ազատ-մտածողների կուսակցութեանը և ասում են որ հանգուցեալ Ֆրիդրիխ III կայսրը, որը ինքն համակրում էր այդ կուսակցութեանը, առանձնապէս սիրում էր գեներալ Կապրիվիին։

Այսու ամենայնիւ, նոյն իսկ այդ կարճ կենսագրութիւնից երևում է, որ նոր պետական կանցլերը, ինչքան էլ ազնիւ, խղճմտաւոր, բարի, պատուաւոր մարդ, քաջ զինուոր և գործունեայ, եռանդոտ պաշտօնեայ լինէր,—նա ոչ հանճարեղ մարդ է, ոչ էլ արտակարգ գործիչ է.... Ուրեմն, ինքն ըստ ինքեան, հետևեալ հարց է առաջ գալիս՝ ինչ է դրդել Վիլհելմ կայսրին այդ տեսակ, թէև օրինաւոր և ազնիւ, բայց այնու ամենայնիւ աննշան մարդուն պետական ամենաբարձր պաշտօնը յանձնելու, իշխան Բիսմարկի յաջորդ նշանակելու....

Այդ հարցին շատերը այն հաւանական պատասխանն են տալիս, որ Վիլհելմ կայսրը կամենում է ինքն անձամբ ղեկավարել պետութեան թէ ներքին և թէ արտաքին գործերը և որ երիտասարդ կայսրը այն աստիճան վստահ է իր սեփական ընդունակութիւնների և ոյժերի վրա, որ նրան ոչ թէ Բիսմարկի նման անկախ համոզմունքների տէր մի խորհրդատու է հարկաւոր, այլ միմիայն մի օգնական, իր անձնական կարգադրութիւնների հաւատարիմ մի կատարող։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Բերլինից գրում են, որ բոլոր մինիստրների մէջ շատ մեծ փոփոխութիւններ են լինելու։

—Վիլհելմ կայսրը մի առանձին հեռագրով յայտնել է իտալական Ումբէրտո թագաւորին, որ ինքը հաստատապէս վճռել է չը շեղվել խաղաղասիրական քաղաքականութիւնից։

—Բրազիլիայից գրում են. «Նոր կառավարութեան հրատարակած կարգադրութեամբ որոշված է. Բրազիլիայում բոլոր դաւանութիւններին պատկանողները հաւասար են օրէնքի առաջ և կատարելապէս ազատ. թոյլ է տրվում քաղաքացիական ամուսնութիւն և ապահարզան»։

—Բերլինից հեռագրում են, որ իշխան Բիսմարկի որդին, Հերբերտ Բիսմարկ, որի մասին ասում են, որ հօր քաղաքականութեան հետևող է, առանց նրա խնդրին ունենալու, մի քանի անգամ իր հրաժարականը կրկնելուց յետոյ, թողել է իր այժմեան պաշտօնը։

—Ներկայանալով պարլամենտին Ֆրանսիական նոր մինիստրութիւնը, իր գրութեան մէջ յայտնեց, որ կառավարութիւնը մտադիր է սկիզբ դնել խաղաղ համրապետութեան, և պիտի առանձին ուշադրութիւն դարձնի բանուորների դրութեան բարւոքման վրա։

—Ֆրանսիական նախկին պետական գործիչ Բարտէլէմի-Սէնտ-Իլէր, այս օրերս խօսելով Բիսմարկի հրաժարականի մասին, ասել է, որ այդ հրաժարականի պատճառը Վիլհելմ կայսրի և իշխան Բիսմարկի մէջ՝ արտաքին քաղաքականութեան մասին ծագած տարաձայնութիւնն է։ Վիլհելմ կայսրը Բիսմարկից յետոյ կաշխատի աւելի սերտ բարեկամութիւն հաստատել Ռուսաստանի հետ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գերմանական նոր պետական կանցլեր Կապրիվի գեներալի ընտանիքը երևի իտալական ծագումից է։ Եւ գիտէք, ընթերցող, ինչ է Կապրիվիի իսկական և ամբողջ ազգանունը. ահա այդ ազգանունը.

«Կօխա-դի-Կարէմբա-Կապրիվի-Կապրարա-դը-Մօնտէկուկուլի»

*
* *

Մի գեղեցիկ էպիզոդ մարտի 18-ին կայացած Թիֆլիսի «Կրէդիտական ընկերութեան» ընդհանուր ժողովից։

Ընկերութեան դիրէկտոր Գարսոեվ, երկու ժամ շարունակ դեկլամացիա է անում ընկերութեան հաշիւների դրութեան մասին։ Նա վերջացրել է և ընկերութեան անդամներից մէկը, պ. Եւանգուլով խօսք է խնդրում և յայտնում է թէ քանի որ բանկային հաշիւներից առհասարակ դժուար է մի որ և է բան հասկանալ, առանց զոկումէնտների, և ինքն էլ խոստովանվում է որ բան չէ հասկացել ամբողջ դեկլամացիայից, ուստի առաջարկում է ընկերութեան անդամներից ընտրել մի յանձնաժողով, որը կը քննէ ընկերութեան բանկային բոլոր գործերը։

Գարսոեվ. Եթէ մի ուրիշը այդ տեսակ խօսք ասէր, ես չէի զարմանայ. բայց զարմանում եմ, որ պ. Եւանգուլով, լինելով Թիֆլիսի «Փոխադարձ կրէդիտի» ընկերութեան «ընդունող» մասնաժողովի նախագահ, յայտնում է որ բանկային թւանշանները չէ հասկանում։

Եւանգուլով. Հէնց ուղիղ այն ժամանակից, որ ես վարում եմ այդ պաշտօնը, ես կորցրել եմ բանկային թւանշանները հասկանալու ընդունակութիւնը։

Ընդհանուր ծիծաղ դահլիճում։

*
* *

Էդիսոնի ֆօնօգրաֆը այժմ մի հետաքրքրական գործածութիւն է գտել։ Այս օրերս մի քարոզիչ մեռնելուց առաջ ինքը իր վրա մի դամբանական ճառ ասեց։ Երբ նրան թաղում էին՝ գերեզմանի մօտ դրեցին ֆօնօգրաֆը՝ և ահա այդ գործիքը սկսեց հանգուցեալի ձայնով կրկնել նրա ճառը։ Այդ ճառը ոչ այլ ինչ էր, եթէ ոչ մի խոստովանութիւն, որով վախճանվածը մի առ մի ասում էր իր գործած մեղքերը, և խնդրում էր ներկայ եղողներից թողութիւն շնորհել իրան։ Ուրեմն այլ ևս քահանաների պէտք չունենք ֆօնօգրաֆի հայրենիքում։

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ՐԻՕ-ԴԸ-ԺԱՆԷՅՐՕ, 16 մարտի։ Այստեղի բերդապահ զօրքը դժգոհ լինելով այն կարգադրութիւնից, որով հրամայված է նրան գնալ հարաւային նահանգները, հրաժարվեց հնազանդվելուց, որի պատճառով կառավարութիւնը փոխեց իր հրամանը։ Քաղաքի մէջ մեծ դժգոհութիւն կայ։

ՆԻՒ-ԵՕՐԿ 16 մարտի։ Օհայօ հովիտը, Ցինցինատօյից մինչև Կվիրօ, աւերված է սաստիկ փոթորկից։ Լուիզվիլլում քանդված են 300 տուն։ Փոթորկի ժամանակ սպանված մարդկանց թիւը 800-ի է հասնում, որոնցից 300 սպանվեցան քաղաքային տան փլատակների տակ, որտեղ մեծ ժողով կար՝ պարահանդէսի հետ միասին։

ԲԷԼԳՐԱԴ, 16 մարտի։ Մինիստրութիւնը կազմակերպված է Գրուիչի նախագահութեամբ։

ԲԵՐԼԻՆ, 16 մարտի։ Ուէլսի դուքսը և նրա որդին այսօր ուղևորվեցան Կօբուրգ։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 մարտի։ Հրատարակված է պետական խորհրդի կարծիքը Անդրկասպեան երկրի վարչական մասի կազմակերպութեան վերաբերմամբ։ Վճռված է, ի միջի այլոց, Տէնջէնի և Մերվի շրջաններին գաւառ անունը տալ և Ախալտէկի գաւառը անուանել Ասխաբադի գաւառ։ Մերվի չորս խաներից իւրաքանչիւրին յատկացրած է տարեկան 1,200 րուբլի կենսաթոշակ։— Հրատարակված են կանոններ, որոնք վերաբերում են այն ընդհանուր միջոցներին, որոնցով կարելի է ապրանքներ տեղափոխելու համար երկաթուղիների միջման վերջ տալ։—Մաքսահարկերի դեպարտամենտի տուած տեղեկութիւններին նայելով, աւստրիական կառավարութեան կարգադրութիւնը, որով թոյլ չէր տրվում Ռուսաստանից Գալիցիա ուղխար, այծ և այդ կենդանիներից տացված հում նիւթեր տեղափոխել, վերացրած է։—«С. Пет. Вѣд.» լրագիրը լսել է, որ արքունական երկաթուղիների վարչութիւնը բոլոր տեղական վարչութիւններին առաջարկել է՝ ընդունելու կին ծառայողներ 25%-ի չափով։

ԲԵՐԼԻՆ, 17 մարտի։ Այսօր «Կայզերհօֆ» հիւրանոցում տեղի ունեցաւ բանուորական հարցի կօնֆէրէնցիայի ներկայացուցիչների հրաժեշտի բանկետը։ Կօնֆէրէնցիան աւարտել է իր պարապմունքները և վաղը կը ստորագրվի արձանագրութիւնը։ Վաղը երեկոյեան ներկայացուցիչները հրաւիրված են կայսրի մօտ ճաշի։

ՊԱՐԻԶ, 17 մարտի։ Սօֆիայից հերքում են այն լուրը, որ իբրև թէ Գերմանիայի ներկայացուցիչը ձգտում է Բուլգարիայի հետ մի այնպիսի դաշն կապելու, ինչպիսին նորերս կապել է Անգլիան։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 մարտի։ «Вѣстн. Финансовъ»-ի մէջ տպագրված են տեղեկութիւններ 1889 թւի պետական ել ու մուտքի մասին. սովորական մուտք 1889 թւին եղել է 922,564 միլիօն րուբլի, ենթադրվածից 57,101 միլիօնով աւելի։—«Новости» լրագիրը հաղորդում է, որ մուրհակների մասին եղած կարգադրութիւնը լրացնելու և փոփոխելու նախագիծը արդէն ներկայացրած է պետական խորհրդին։

ՉԱՐՋՈՒՅ, 18 մարտի։ Այսօր անյայտացել է 2-դ գիլդիայի վաճառական Վ. Ախմատով, որը պարտք է մնացել տեղացի վաճառականներին մօտ 375 հազար րուբլի և որը վառնել է մօտ 300 հազար րուբլի, որ պատկանում էր Կամէնսկի եղբայրների դրամատանը, որի կառավարիչն էր Ախմատով երկար տարիներից ի վեր։ Ախմատով վայելում էր ընդհանուր անսահման հաւատ։ Սկսված է քննութիւն։

ՎԻԵՆՆԱ, 18 մարտի։ Բօհէմիայի հիւսիսային շրջաններից մէկում՝ Գօբլօնեան շրջանում՝ ապակէ գործարանների բոլոր բանուորները գործադուլ արեցին։ Գործադուլի տեղերում զօրք է կանգնեցրած։ Երկիւղ են կրում որ գործադուլը կարող է տարածվել Սիլեզիայում։ Բրիւննում պատրաստութիւններ են տեսնվում՝ մեծ գործադուլ անելու։ Ունգարիայի մեծ քաղաքներում բանուորների ժողովներ են լինում, որոնց նպատակն է աշխատանքի ժամանակամիջոցը սահմանափակել 8 ժամով։

ԿԱՆԷԱ, 18 մարտի։ Զօրքի և ապստամբների մէջ՝ Սֆակիայի շրջանում՝ տեղի ունեցաւ արիւնահեղ ընդհարում։ Շատերը սպանվեցան և վիրաւորվեցան։

ԲԵՐԼԻՆ, 18 մարտի։ Բանուորների վերաբերեալ կօնֆէրէնցիան օգտակար համարեց կիրակեայ հանգիստը, բանուորներից և աշխատանք տուողներից միջնորդ դատարան կազմելը, և պարբերական կօնֆէրէնցիաներ գումարելը, որպէս զի միջազգային բանուորական խնդրի սկիզբ դրվի։

ՄՕՍԿՎԱ, 18 մարտի։ 58 երդուեալ հաւատարմատարներ ներկայացրին խորհրդին մի յայտարարութիւն՝ արտակարգ ընդհանուր ժողով գումարելու, վերաքննելու օգնականների վերաբերեալ կանոնադրութիւնը։ Թէև, համաձայն կանօնադրութեան, արտակարգ ժողովը գումարվում է նոյն իսկ մի երդուեալ հաւատարմատարի յայտարարութեամբ, իսկ բոլոր անդամների $1/_{10}$ մասի յայտարարութիւնը ժողով գումարելը պարտաւորիչ է դարձնում, այնու ամենայնիւ խորհուրդը մերժեց ընդհանուր ժողով գումարել։

ԱՍԽԱԲԱԴ, 18 մարտի։ Հաւատի աղբիւրներից ստացած տեղեկութիւններին նայելով, բացի գորգերից, Պարսկաստանից Անդրկասպեան երկրի վրայով ապրանքների ներմուծելը վերջնականապէս արգելված է։

ՖՐԻԴՐԻԽՍՐՈՒԷ, 18 մարտի։ Երէկ այստեղ հասաւ իշխան Բիսմարկ։

ՕԴԷՍԱ, 19 մարտի։ Երէկ յունական թագուհին ուղևորվեց Պետերբուրգ։

ՉԱՐՋՈՅ, 19 մարտի։ Աւգանիստանի էմիրը մընում է դեռ ևս Մազար-ի-Շէրիֆում, բայց շուտով դիտաւորութիւն ունի անցնել Հէրատ և ապա Կաբուլ։ Անընդհատ առևտրական յարաբերութիւնները Աւգանիստանի և Բուխարայի մէջ և ռուսաց ապրանքների արտահանելը դէպի Աւգանիստան՝ ամենալաւ ապացոյց են որ Աւգանիստանում տիրում է կատարեալ հանգստութիւն։

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ.

Մարտի 16-ին

Լօնդօնի վրա 10 ֆունտ արժէ. . .	91 ր.	75 կ.
Բերլինի վրա 100 մարկ — . . .	44 »	85 »
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ — . . .	36 »	30 »
Ոսկի — — արժէ . .	7 »	36 »
Մաքսային կուպօններ — . . .	147 »	50 »
Արծաթ — — — . . .	1 »	8 »
Բօրսային դիսկօնտներ — . . .	$5^1/_2$ և	7% »
Պետ. բանկի 5% տոմս 1-ին շրջանի.	100 »	— »
— — — — 2-րդ —	100 »	— »
— — — — 3-րդ —	99 »	62 »
— — — — 4-րդ —	99 »	62 »
— — — — 5-րդ —	99 »	62 »
— — — — 6-րդ —	99 »	62 »
6% ոսկեայ ռէնտա	161 »	50 »
4% ոսկեայ փոխառութիւն	137 »	— »
Արևելեան 5% փոխառ. 1-ին շրջ.	99 »	75 »
— — — 2-րդ —	99 »	75 »
— — — 3-րդ —	100 »	25 »
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	232 »	— »
— — երկրորդ —	226 »	25 »
— — երրորդ ազն. կալ. բ.	216 »	50 »
Պետական. երկաթուղային ռէնտա .	100 »	12 »
$5^1/_2$% ռէնտա	103 »	25 »
4% ներքին փոխառութիւն	86 »	25 »
5% գրաւ. թղթ. ազն. կալ. բանկի	100 »	12 »
4% վկայակ. գիւղ. հող. բանկի. .	103 »	62 »
$4^1/_2$% գրաւական թղթեր կալուած.		
փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մետալ. .	143 »	— »
— — — թղթադր.	95 »	25 »
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ.		
ընկերութեան օբլիգացիաները . .	95 »	62 »
Մօսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ .	94 »	— »
Օդեսայի — — .	95 »	— »
Թիֆլիսի — — .	87 »	50 »
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի.	99 »	25 »
— — Քութայիսի — — .	98 »	50 »

Ս. Պետերբուրգի բորսայի տրամադրութիւնը հանդարտ է։

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՑ

Թիֆլիսի Քաղաքային Դումայի պարտադիր կարգադրութիւնների զօրութեամբ արտնային ծխնելոյզների մաքրելը պարտաւորիչ է բնակարաններում ոչ պակաս քան մի անգամ տարվայ ընթացքում, իսկ խոհանոցներում և արհեստաւորական ու արդիւնագործական հիմնարկութիւններում ոչ պակաս քան երեք անգամ տարվայ ընթացքում։ Ծխնելոյզների մաքրելն էլ կատարվում է միմիայն Քաղաքային վարչութեան կարգադրութեան տակ եղած ծխնելոյզ-մաքրող վարպետների ձեռքով, իւրաքանչիւր վառարանից 10 կոպէկ վճարով։

Իր յայտարարութիւններով բոլոր տեղական լրագիրներում, քաղաքային վարչութիւնը հրաւիրում էր պ.պ. տանտէրերին յայտնել իրանց տների ծխնելոյզներ մաքրելու մասին։

Բայց, ի նկատի առնելով, որ այդ տեսակ ազդարարութիւններ շատ քիչ են եղել, քաղաքային վարչութիւնը սրանով յայտնում է պ.պ. տանտէրերի գիտութեանը, որ ծխնելոյզներ մաքրելու մասին անելի ազդարարութիւնների համար ժամանակամիջոցը նշանակվում է ներկայ մարտի 22-ը, որից յետոյ ծխնելոյզները կը մաքրվեն քաղաքային վարչութեան հրամանով, պարտադիր կարգադրութիւնների § 5 հիման վրա, իսկ հասանելի վճարը, կարգադրութիւնների նոյն § հիման վրա, և նմանապէս 1882 թ. 19-ին յունվարի հրատարակված ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ հրամանի հիման վրա, կը պահանջվի այն եղանակով, ինչպէս պահանջվում են քաղաքային տուրքերի պարտիկները. բացի սրանից յիշեալ կանոնները չը կատարողները կենթարկվեն պատասխանատւութեան, քաղաքային վարչութեան օրինական կարգադրութիւնները կատարած չը լինելու համար։

1—1

ВЫСОЧАЙШЕ УТВЕРЖДЕННОЕ

ТОВАРИЩЕСТВО

МЕХАНИЧЕСКАГО И ЧУГУННО-ЛИТЕЙНАГО ЗАВОДА

БЕЛЛИНО-ФЕНДЕРИХЪ

ВЪ ОДЕССѢ.

Складъ и производство сельско-хозяйственныхъ и заводскихъ машинъ и орудій, какъ-то:

Постоянныхъ паровыхъ машинъ и котловъ разныхъ системъ и силъ, Мукомольныхъ мельницъ и всякаго рода принадлежностей къ нимъ. Щеретовокъ, вальцовыхъ поставовъ крупосѣекъ, буратовъ и всякихъ другихъ мельничныхъ машинъ системы Г. Даверіо. Лѣсопильныхъ станковъ съ пилами. Конныхъ молотилокъ, и приводовъ, вѣялокъ, соломорѣзокъ, кукурузныхъ молотилокъ—ручныхъ, конныхъ и паровыхъ Прессовъ для винограда и сѣна. Маслобоекъ, брандспойтовъ и пасовъ. Конныхъ грабель «Голинсвортъ».

Производство котельныхъ работъ и отливка изъ чугуна и мѣди.

Выполненіе всякаго рода заказовъ для паровыхъ вальцовыхъ мельницъ, винокуренныхъ, пивоваренныхъ, сахарныхъ и другихъ заводовъ, вагоны для конножелѣзныхъ дорогъ.

Складъ локомобилей, паровыхъ молотилокъ, конныхъ молотилокъ со штифтовыми барабанами и конныхъ приводовъ извѣстной фирмы Клейтонъ и Шутлівортъ въ Линкольнѣ, и Вѣнѣ.

Главный складъ жатвенныхъ машинъ и косилокъ «Желѣзная рама» и «Континенталь» Джонстона.

Единственный складъ вальцовыхъ станковъ Г. ДАВЕРІО въ Цюрихѣ.

Заводъ имѣетъ свой собственный эллингъ для постройки пассажирскихъ и буксирныхъ пароходовъ, паровыхъ катеровъ, баржъ и проч. и принимаетъ заказы на поднятіе на эллингъ судовъ для исправленія или окраски подводныхъ частей и ихъ корпусовъ.

Агентъ въ Ростовѣ н|Д. Г. Я. Золотухинъ, Николаевскій пер. д. Арт. Яблокова, противъ Реальнаго училища кв. № 8.

1—100 (և. շ.)

Խնդրում եմ օտարաքաղաքացի այն անձանց, որոնք յանձն են առել „ՕՅԻՆԲԱՁ" դրամա-կոմեդիայի բաժանորդաթերթերը, շտապեն՝ առանց յետաձգութեան ուղարկել, որովհետև յիշեալ աշխատութիւնը շուտով պէտք է յանձնվի տպագրութեանը։

Հասցէն՝ Тифлисъ. Сіонскій переулокъ, домъ Картвелова № 5, Вдовѣ Ефеміи Паронъ-Бекянъ.

1—3

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET COM.

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Շոգենաւերի կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ դէպի ԲԱԹՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկուշաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի 7/19 մարտից սկսած

ԵՒ ՓՈԽԱԴԱՐՁ

Բաթումից Մարսէլ, մտնելով Տրապիզոն, Սամսոն, և Կ. Պօլիս, չորեքշաբթի օրերը, երկուշաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի 14/26 մարտից սկսած։

ԲԱԹՈՒՄԻՑ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ ԴՈՒՐՍ ԵՆ ԳԱԼԻՍ

Չորեքշաբթի, 28 մարտի (9 ապրիլի), շոգենաւ ՄԻՆԳՐԷԼԻԱ, նաւապետ ԺԻԲՈՒԷՆ.
— 11/23 ապրիլի — ԱՐՄԷՆԻԱ, — ՄԱՆԿԱ.
— 25 ապրիլի (7 մայիսի) — ԱՆԱՏՕԼԻԱ, — ԳԱՐՐԻԳ.

Տեղեկութիւնների համար ճանապարհորդների և բեռների մասին թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան ագէնտներին. ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ պ. Գարանիօնին, Նարեբէժնայա, իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պ. Րէնօին, Նախկին Արծրունու գալերէայում, № 114.

2—10 շ. և ե.

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ԻՏԱԼԱՑԻ ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ԴԵՐԱՍԱՆ

ԷՐՆԷՍՏՕ ՌՕՍՍԻ

ԻՐ ԽՄԲՈՎ, ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԸ ՏԱՅ

ՄԱՅԻՍԻ 26-ԻՑ ՍԿՍԱԾ

ՌԷՊԷՐՏՈՒԱՐ

ՕԹԷԼԼՕ	ՇԷՅԼՕԿ
ԼՈՒԴՕՎԻԿ XI	ՄԱԿԲԷՏ
ՔԻՆ	ՆԷՐՕՆ
ԱՐՔԱՅ ԼԻՐ	ՀԱՄԼԷՏ
ՈՃՐԱԳՈՐԾԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ	ԿՕՐԻՕԼԱՆ

Ներկայացումների համար բացված են ԵՐԿՈՒ ԱԲՕՆԸՄԷՆՏՆԵՐ, իւրաքանչիւրը 5 ներկայացում պարունակող։ ԱՌԱՋԻՆ աբօնըմէնտը կը բաղկանայ՝ „Օթէլլօ", „Ոճրագործի ընտանիք", „Շէյլօկ", „Մակբէտ" և „Նէրօն" պիէսաներից, իսկ ԵՐԿՐՈՐԴ աբօնըմէնտը՝ „Լուդօվիկ XI", „Կօրիօլան," „Քին", „Արքայ Լիր" և „Համլէտ" պիէսաներից։

ՏԵՂԵՐԻ ԳՆԵՐԸ ԱՌԱՆՁԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ԼԻՏԷՐԱՒՈՐ ԲԷԼ-ԷՏԱԺԻ ԼՕԺԱՆԵՐԸ—25 ր., ԼԻՏԷՐԱՒՈՐ վերին յարկի—8 ր., ԲԷՆՈՒԱՐ ԼՕԺԱՆԵՐ 15 ր., Դիմացի Լօժաներ—12 ր., ԿՈՂՔԻ ԼՕԺԱՆԵՐ №№ 3, 4, 5, 16 և 17—10 ր., №№12, 17 և 18—8 ր., ԲԱԶԿԱԹՈՌՆԵՐ 1 կարգի—6 ր., 2 և 3 կարգերի—5 ր., 4, 5 և 6 կարգերի—4 ր., 7, 8 և 9 կարգերի—3 ր. 50 կ., 10 և 11 կարգերի 4 ր., 12 և 13 կարգերի—3 ր., 14 և 15 կարգերի 2 ր. 50 կ., 16, 17 և 18 կարգերի 2 ր., 19 և 20 կարգերի—1 ր. 50 կ., ԳԱԼԼԵՐԷԱՅԻ ԱՄՖԻԹԵԱՏՐԸ դիմացի 1 կարգ—1 ր., 2, 3, 4 և 5 կարգեր—75 կոպ., Ճագաձները—60 կ. ԿՈՂՔԻ 1 կարգ—60 կ., 2 կարգ—50 կ.։

Աբօնըմէնտը ընդունվում է թատրոնի կասսայում ամէն օր 10-ից մինչև 2 ժամ. Աբօնըմէնտից ստացված բոլոր փողերը կը յանձնվեն Ազնուական բանկը, ուր որ կը պահվեն մինչև պ. Ռօսսիի խմբի գալը։

1—15

В редакціи газеты „МШАКЪ" продаются слѣдующія брошюры: 1) „Экономич. Положеніе Турецкихъ Армянъ", публич. лекція Д—ра Г. Арцруни, перев. съ арм. А. Аракелянца. Цѣна 25 к. 2) Die Economische Lage der Armenier in der Türkei. ein öffentl. Vortrag von Dr. Grigor Arzruni, übersetzt von A. Amirchanjanz. Preis 25 k. 3) Die Hungersnoth in Türkisch-Armenien, ein Vortrag von Dr. Grigor Arzruni, übersetzt von Amirchanjanz. Preis 20 kop.

Иногородные, желающіе получить брошюры, благоволятъ присылать по 30 коп. почтовыми марками, за каждую брошюру.

Адресъ. Тифлисъ, Редакція „Мшакъ" или Tiflis, Redaction „Mschak". (ե)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

„ՄՈՒՍԻՆԻ ԳԱՆԳԱՏԸ"

Ա. ԱԳԱԲԵԱՆԻ

Գինն է 7 կոպէկ։

1—2

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿՆ Է ԵՒ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԻ

ՌԱՖՖԻ

„ՀԱՅ ԿԻՆԸ"

ԵՒ

„ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ"

Բացված է բաժանորդագրութիւն։

Անհրաժեշտ եմ համարում հրապարակաւ յայտնել ի գիտութիւն մեր ԿՈՎԿԱՍԻ պատւելի ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ, որ ես վերջին ժամանակներս ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ տեղափոխվել եմ ՎԱՐՇԱՎԱ, և դարձեալ ընդունում եմ ամեն տեսակ յանձնարարութիւններ, մանաւորապէս ԿԱՇՈՒԷԳՈՐԾ լինելով, առնում եմ և ուղարկում եմ մեր յարգելի վաճառականներին, ամեն տեսակ ԿԱՇՈՒԵՂԷՆ և դրա վերաբերեալ ապրանքներ։ Ծանօթ եմ նոյնպէս գալանտերեական և ուրիշ ապրանքների հետ։ Իմ հասցէն. ВАРШАВА, Товмасу ЯРГУЛЯНЦЪ. Переѣздъ, домъ № 3.

20—20 (և. շ.)

ԹՂԹԻ ՊԱՀԵՍՏ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ ԹՂԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԻ ԴԻՏԻԱՏԿՕՎՍԿՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ունի փոստի, գրելու, գրքերի, լրագիրների, ծխախոտի գոյնաւոր, կազմի և ուրիշ տեսակ թղթեր. Ծախվում են գործարանի գնով. կան նոյնպէս և մեծ քանակութեամբ գրելու պարագաներ։

ԹԻՖԼԻՍ. Դվօրցովայա փողոց. Ազնուական կալուածական բանկի շինութեան մէջ։

19—20

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր

Ա Ռ Ա Ւ Օ Տ Ն Ե Ր Ը

ՌՈՒԴԿՕՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ԽՍԱՀԱԿԵԱՆՑ—$11^{1}/_{4}$—12 ժ. կանանց և երեխայոց ց.
ԲԵՆԿԼԵՎՍԿԻ—11—12 ժ. ականջի, կոկորդի, քթի ց. և սիֆիլիսի (վիրաբուժ. և ատամացաւի արհեստական)։
ԱՐՏԵՄԻԵՎ—12—1 ժ. երեքշաբթի, ուրբաթ և կիւրակի, կանանց ց.
ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ց. բացի կիւրակի։

Ե Ր Ե Կ Ո Ն Ե Ր Ը

ԳԱԴՕՄՍԿԻ—$5^{1}/_{2}$—7 ժ. կաշուի ցաւերի և սիֆիլիսի.
ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—$5^{1}/_{2}$—$6^{1}/_{2}$ ժ. ներքին, երեխայոց և ջղային ց. (էլեկտրոթերապիա)։
ԲԵՆԿԼԵՎՍԿԻ—7—8 ժամ.

Հիւանդանոցումն են մանկաբարձուհիք՝ Երեանցեան և Արտազեան։

Վճար—50 կ.։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) համար փոխադարձ համաձայնութեամբ։

Հիւանդանոցի փոխ-վերատեսուչ ՌՈՒԴԿՕՎՍԿԻ

Дозволено цензурою, Тифлисъ 19 Марта 1890 г. Типографія Канцеляріи Главнонач. Гражд. час. на Кавк., Лорисъ-Меликовск. ул. д. каз.